

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/194/2020
Identifikačné číslo spisu: 6618202767
Dátum vydania rozhodnutia: 23.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6618202767.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J. J., bývajúceho v U. P. Z., J. XXXX/XXX, zastúpeného JUDr. Bronislavou Garajovou, advokátkou so sídlom v Poltári, Železničná 291, proti žalovaným 1/ M. J., bývajúcemu v Z. H., I. J. W. XXX/X, 2/ D. J., bývajúcemu v Z. H., I. J. W. XXX/X, obaja zastúpení JUDr. Elenou Matulovou, advokátkou so sídlom v Poltári, Železničná 287/9, o uplatnenie predkupného práva pri prevode nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 13C/13/2018, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/86/2019 z 12. marca 2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/86/2019 z 12. marca 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 13C/13/2018-168 z 13. decembra 2018 nahradil prejav vôle žalovaných 1/, 2/ tak, že ako predávajúci uzatvárajú so žalobcom ako kupujúcim kúpnu zmluvu s nasledovným obsahom:

Predávajúci M. J., narodený XX. D. XXXX, trvale bytom I. J. W. XXX/X, XXX XX Z. H., občan Slovenskej republiky predáva a kupujúci J. J., narodený X. G. XXXX (s uvedením rodného čísla), trvale bytom J. XXXX/XXX, U. P. Z., kupuje nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území S., zapísané na Obvodnom úrade Poltár, odbore katastra na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX ako parcely registra „C“, parcelné č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 16782 m², parcelné č. XXXX/X - lesný pozemok o výmere 22000 m², parcelné č. XXXX/X - lesné pozemky o výmere 35479 m² na mene žalovaného v podiele 1-ina za kúpnu cenu 1000 eur splatnú v hotovosti po uzatvorení zmluvy.

Predávajúci D. J., narodený X. D. XXX, trvale bytom I. J. W. XXX/X, XXX XX Z. H., občan Slovenskej republiky predáva a kupujúci J. J., narodený X. G. XXXX (s uvedením rodného čísla), trvale bytom J. XXXX/XXX, U. P. Z., kupuje nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území S., zapísané na Obvodnom úrade Poltár, odbore katastra na LV č. XXX ako parcely registra „C“, parcelné č. XXXX/X-lesný pozemok o výmere 16782 m², parcelné č. XXXX/X-lesné pozemky o výmere 22000 m², parcelné č. XXXX/X- lesné pozemky o výmere 35479 m² na mene žalovaného v podiele 1-ina za kúpnu cenu 1000 eur splatnú v hotovosti po uzatvorení zmluvy. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť

nahradiť žalobcovi trovy konania v celom rozsahu.

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 116, § 117, § 140, § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka a na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že medzi stranami nebolo sporné, že nehnuteľnosti boli pôvodne v podielovom spoluvlastníctve žalobcu a právnych predchodcov žalovaných T. J. a G. J. tak, ako sú zapísané na LV č. XXX k. ú. a obec S. ako parcely registra „C“ parcelné č. XXXX/X- lesný pozemok o výmere 16782 m², parcelné č. XXXX/X-lesný pozemok o výmere 22000 m², parcelné č. XXXX/X- lesné pozemky o výmere 35479 m². Nesporným bolo taktiež tvrdenie žalobcu, že pred prevodom spoluvlastníckych podielov spoluvlastníkov T. J. a G. J. na žalovaných 1/ a 2/, tieto neboli písomne ponúknuté na kúpu podielovému spoluvlastníkovi - žalobcovi. Spornou otázkou bolo, či bolo porušené právo žalobcu konaním spoluvlastníkov T. J. a G. J., teda či prevody ich spoluvlastníckych podielov vyžadovali písomnú ponukovú povinnosť alebo či táto povinnosť nemusela byť dodržaná vzhľadom na výnimku danú zákonom pri prevode spoluvlastníckeho podielu blízkym osobám. Pôvodnými podielovými spoluvlastníkmi boli T. J., narodený XX. D. XXXX, bytom S. č. XXX/XX a G. J., narodený XX. G. XXXX, bytom I. O. č. XXX/XX, S.- bratia žalobcu. T. J., G. J. a J. J. majú brata A. J.. Žalovaný 1/ je synom A. J. a žalovaný 2/ je vnukom A. J.. Kúpnu zmluvou z 21. septembra 2017 registrovanou pod V 772/2017 zo 17. októbra 2017 Okresným úradom v Poltári, odbor katastrálny, bol povolený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXX nachádzajúcim sa v k. ú. S. v prospech M. J., D. J. (žalovaných 1/ a 2/) a I. J.. Podľa názoru súdu prvej inštancie dôkazná povinnosť na preukázanie výnimky vyplývajúcej z ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka zaťažovala stranu žalovaných. Prevodcovia T. J. a G. J. boli osobami v rodinnom vzťahu k žalovaným 1/ a 2/, avšak nie osobami v priamom príbuzenskom rade, súrodencami ani manželmi. Pri posudzovaní intenzity ujmy, ktorú by utrpela jedna z blízkych osôb vo vzťahu k druhej osobe, ktorá by ju pocítovala ako ujmu „vlastnú“ uviedol, že žalovaní 1/ a 2/ intenzitu rodinného vzťahu nepreukázali. Žalovanými 1/ a 2/ posudzovaná „blízkosť“ vychádzala z ich rodinného prepojenia, dobrých rodinných vzťahov naprieč niekoľkými generáciami rodiny J.. Uvedený vzťah však nedosahoval intenzitu blízkych osôb (občasné návštevy doma alebo v nemocničnom prostredí) tak, ako ho definuje ustanovenie § 116 Občianskeho zákonníka. Navyše vzťah žalovaného 2/ k prevodcovi G. J., k jeho právnomu predchodcovi bol ešte menej intenzívnym ako bol vzťah medzi žalovaným 1/ a jeho právnym predchodcom (strýkom) T. J.. V nadväznosti na uvedené súd prvej inštancie uzavrel, že bolo povinnosťou právnych prevodcov žalovaných 1/ a 2/ (G. J. a T. J.) zachovať právo spoluvlastníka J. J. (žalobcu) a o zamýšľanom predaji spoluvlastníckych podielov ho písomne upovedomiť. Keďže sa tak nestalo, došlo k porušeniu práva žalobcu, preto žalobe vyhovel.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s ustanoveniami § 255 ods. 1 v spojení s § 262 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom sp. zn. 16Co/86/2019 z 12. marca 2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

4. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v napadnutom rozsudku. Poukázal na ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka a uviedol, že spoluvlastníci majú pri prevode spoluvlastníckeho podielu zákonné predkupné právo. Pokiaľ jednu vec vlastní viaceré osôb, ide vo všeobecnosti o podielových spoluvlastníkov, z ktorých každý vlastní určitý podiel na veci, napr. v prípade štyroch spoluvlastníkov môže každý z nich vlastníť 1/4 z celku, ide o ideálny podiel, a teda nie je možné určiť, ktorú časť veci vlastní ten-ktorý spoluvlastník. V takomto prípade predaj spoluvlastníckeho podielu je obmedzený zákonným predkupným právom, a teda spoluvlastník prevádzajúci svoj podiel je povinný ponúknuť ho najskôr ostatným spoluvlastníkom, tzv. ponukou na odkúpenie podielu. Takáto ponuka musí obsahovať predmet predaja, cenu veci, ďalšie podmienky, za ktorých má dôjsť k predaju a v prípade, že sa jedná o nehnuteľnú vec, musí byť dodržaná aj písomná forma. K prijatiu ponuky na odpredaj spoluvlastníckeho podielu dochádza vyplatením tohto podielu oprávnenou osobu v zákonnej dvojmesačnej lehote, samotné vyhlásenie o prijatí ponuky bez vyplatenia podielu v tejto lehote nemožno považovať za účinné prijatie ponuky. Lehota na prijatie ponuky plynie každému spoluvlastníkovi samostatne od riadneho písomného doručenia ponuky.

5. Následne odvolací súd skonštatoval správnosť záverov súdu prvej inštancie týkajúcich sa posúdenia obsahu účinkov a výkonu predkupného práva v zmysle ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka. Podotkol, že je potrebné aplikovať všeobecnú úpravu o predkupnom práve zaradenú do ôsmej časti druhej hlavy druhého oddielu Občianskeho zákonníka v ustanoveniach § 602 až 606, v zmysle ustanovenia § 853 Občianskeho zákonníka (analógia legis). Povinnosť písomnej ponuky na odpredaj spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti vyplýva z ustanovenia § 605 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom k tomu, že v spore nebola preukázaná skutočnosť, že by prevodcovia písomne ponúkli žalobcovi na odpredaj ich spoluvlastnícke podiely, odvolací súd považoval za správny postup súdu prvej inštancie, ktorý v konaní skúmal, či žalovaní 1/ a 2/ boli vo vzťahu k prevodcom osobami blízkymi, príp. inými osobami v pomere rodinnom alebo obdobnom, v ktorom vzťahu by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu (§ 116 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd vychádzajúc z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie uzavrel, že zákon nevyžaduje, aby kupujúci sa cítili vo vzťahu k predávajúcim osobami v takomto blízkom rodinnom vzťahu, ale vyžaduje, aby sa za blízke osoby pokladali osoby sebe navzájom blízke, teda aj pokiaľ ide o vzťah predávajúcich ku kupujúcim. Zákon vyžaduje, aby aj predávajúci pociťovali ujmu, ktorú utrpela jedna z kupujúcich, dôvodne ako vlastnú. Vyžaduje sa teda synalagmatickosť vzťahu medzi nimi. Odvolací súd takýto vzťah medzi predávajúcim T. J. a kupujúcim žalovaným 1/, ani medzi predávajúcim G. J. a kupujúcim žalovaným 2/ nezistil; odkázal len na dôvody uvedené v bode 51 napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Napadnuté rozhodnutie vo veci samej ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 CSP.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovení § 396 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní (ďalej len „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Uvedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to v súvislosti s posúdením „okamihu splnenia kritérií blízkej osoby v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka (i) a predpokladov za akých môžu byť žalovaní 1/ a 2/ k predávajúcim z kúpnej zmluvy V 772/2017 z 21. septembra 2017 osobami blízkymi podľa § 116 Občianskeho zákonníka (ii)“. Podľa ich názoru, vymedzené otázky majú podstatný vplyv a zásadný význam na rozhodnutie o správnosti, resp. nesprávnosti rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Zdôraznili, že pre určenie vzťahu medzi osobami ako vzťahu blízkeho, sú relevantné len tie okolnosti, ktoré existovali v rozhodnom čase, t. j. v čase uskutočnenia právneho úkonu - kúpnej zmluvy č. V 772/2017 z 21. septembra 2017. Intenzitou a kvalitou skutočných vzájomných vzťahov v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy a či ich úroveň bola taká, že by ujmu vzniknutú jednému z nich bola druhým z nich dôvodne pociťovaná ako jeho vlastná, sa súd nezaoberal. Zároveň argumentovali tým, že súdy nižších inštancií sa nezaoberali otázkou vzdaním sa predkupného práva k nehnuteľnostiam, ktoré podľa dovolateľov je možné vykonať ústne, konkludentne. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd vychádzal z nesprávneho predpokladu, že žalobcovi neboli ponúknuté na odpredaj spoluvlastnícke podiely. Podľa ich názoru, žalobca jednoznačne vedel o zamýšľanom odpredaji spoluvlastníckych podielov žalovaným 1/ a 2/ a vyjadril s predajom súhlas. Výplýva to z mailovej komunikácie z apríla a mája 2017, pričom uvedenú skutočnosť potvrdili svedkovia, a prevod bol dohodnutý na osobnom jednaní. Súdy nižších inštancií vychádzali z nesprávneho vyhodnotenia skutočností, že nedošlo k ponuke spoluvlastníckych podielov nehnuteľností na predaj. Zdôraznili, že účastníkom kúpnej zmluvy z 21. septembra 2017 registrovanej pod V 772/2017 bol aj kupujúci č. 3 I. J., narodený XX, B. XXXX, ktorý je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností v podiele 1- ina pod „B“ 4, ktoré nadobudol kúpnu zmluvou z 21. septembra 2017. V tejto súvislosti namietali, že im nie je zrejmé, prečo žalobca nežaloval aj jeho. Poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 91/2008 z 12. mája 2009, a zdôraznili, že podieloví spoluvlastníci sa musia v každom prípade dohodnúť o výkone predkupného práva, ak sa chcú odchyliť od základného pravidla o pomernom uplatňovaní nárokov z predkupného práva, resp. nárokov z jeho porušenia. Právne nemožné by totiž bolo, ak by si každý spoluvlastník uplatňoval prevod celého podielu od nadobúdateľa. Týmto sa odvolací súd vôbec nezaoberal. Posúdením dovolania podľa obsahu (čl. 11 Základných princípov CSP v spojení s ustanovením § 124 ods. 1 CSP) dovolatelia uplatnili aj dovolací

dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, lebo namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal so všetkými odvolacími dôvodmi. V spore neboli splnené procesné podmienky, nakoľko ako účastníčka súdneho konania na strane žalobcu mala vystupovať aj jeho manželka T. J., narodená X. A. XXXX, ktorá v spore vystupovala ako svedok. Bezpodielové spoluvlastníctvo žalobcu a jeho manželky nebolo zúžené ani zrušené, odvolací súd sa ani s touto námietkou nezoberal. Napokon namietali, že rozhodnutia súdov sú neurčité v časti vyplatenia kúpnej ceny po 1000 eur, keďže v rozsudku sa uvádza, že kúpna cena je splatná v hotovosti po uzatvorení zmluvy, pričom zmluva neexistuje. Na podporu svojich tvrdení poukázali na skutkové okolnosti týkajúce sa uzatvorenia kúpnej zmluvy z 5. mája 2017, registrovanej pod V 377/2017, ktorej účastníkmi boli žalobca, jeho bratia T. J., G. J. a A. J. ako predávajúci a I. J., ktorý je vnukom A. J. a zároveň synom žalovaného 1/ a bratom žalovaného 2/. Z čl. VII tejto kúpnej zmluvy vyplýva, že sa jednalo o prevod medzi blízkymi osobami, pričom zdôraznili, že I. J. narodený XX. B. XXXX (nadobúdateľ z kúpnej zmluvy V 377/2017) je synom žalovaného 1/ a bratom žalovaného 2/, teda sa jedná o rovnaký vzťah ako v danom spore, v ktorom žalobca účelovo tvrdil, že sa nejedná o osoby blízke. To isté vyplýva aj z ďalšej kúpnej zmluvy z 12. septembra 2017, registrovanej pod V 739/2017 uzatvorenej medzi H. J. (synom žalobcu) a I. J. (synom žalovaného 1/ a bratom žalovaného 2/), kde v čl. VII je taktiež uvedené, že sa jedná o prevod medzi blízkymi osobami. Na záver podotkli, že žalobca nikdy nemal záujem odkúpiť spoluvlastnícke podiely od predávajúcich T. J. a G. J., na uplatnenie predkupného práva mal dostatok času, lebo k prevodu došlo 21. septembra 2017. Podľa ich názoru nevyužitím predkupného práva, neprijatím ponuky ani nezájmom o kúpu sporných pozemkov došlo k zániku predkupného práva žalobcu. Navrhli zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň predložili návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

7. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na skutkové okolnosti sporu v nadväznosti na uvádzané tvrdenia žalovaných 1/ a 2/. Poprel, že by medzi zmluvnými stranami bol príbuzenský vzťah. Vo vzťahu k ponuke na využitie predkupného práva uviedol, že ústna ponuka, alebo obyčajná vedomosť o záujme odpredať podiel, nepostačuje na dodržanie povinnosti prevodcu voči ostatným podielovým spoluvlastníkom. K nedostatku procesnej podmienky týkajúcej sa manželky žalobcu podotkol, že jeho manželka nie je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností. K námietke týkajúcej sa okruhu pasívne legitimovaných subjektov podotkol, že I. J. nebol podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností, stal sa ním až na základe kúpnej zmluvy V 772/2017, nemal predkupné právo prevodu, preto nemohlo dôjsť ani k jeho porušeniu. K namietanej neurčitosti napadnutého rozhodnutia uviedol, že v prípade nahradenia prejavu vôle zmluvnej strany súdnym rozhodnutím, sa zmluva považuje za uzatvorenú právoplatnosťou rozsudku. Kúpna cena bola vyplatená žalovaným na druhý deň po doručení doložky právoplatnosti a vykonateľnosti. Navrhol potvrdiť napadnuté rozhodnutia. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

9. Posúdením návrhu dovolateľov o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci

konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

15. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

17. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), v ktorom je implikované aj právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy. Odôvodnenie je tou časťou rozsudku, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, keď v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil (Zo súdnej praxe č. 37/2010).

18. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými

skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

19. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

20. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

21. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd okrem konštatovania správne zisteného skutkového stavu a správnosti právneho posúdenia, sa stotožnil aj s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie, pričom výslovne poukázal najmä na bod 51 odôvodnenia bez toho, aby sa vysporiadal s uplatnenými námietkami dovolateľov.

22. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť, tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

23. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolatelia opodstatnene namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal s ich uplatnenými odvolacími námietkami, preto sa jedná o podstatné a relevantné argumenty súvisiace s prejednávanou vecou, ktoré sú zároveň takej povahy, že bez náležitého nevysporiadania sa s nimi v odôvodnení rozhodnutia, možno dospieť k záveru, že postupom odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 387 ods. 3 CSP, došlo k porušeniu procesných práv dovolateľov v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

24. Odôvodnenie uvedené odvolacím súdom v bodoch 13 a 14 napadnutého rozhodnutia, nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z ustanovenia § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11).

Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07).

25. K otázke právnych dôsledkov nepreskúmateľnosti rozhodnutia prijalo Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky stanovisko z 3. decembra 2015, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“, čo je použiteľné aj po zmene procesného poriadku s účinnosťou od 1. júla 2016. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08). Náležitý neodôvodnenie, prečo odvolací súd bez vysvetlenia svojich právnych úvah týkajúcich sa relevantných argumentov dovolateľov, možno považovať za dôvodné z hľadiska druhej právnej vety zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu prijatého pod R 2/2016.

26. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

27. S ohľadom na vyššie uvedené dôvody, odvolací súd konštatuje, že dovolatelia opodstatnene namietali porušenie ich procesných práv v takej miere, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

28. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa odvolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2015, sp. zn. 2 Cdo 111/2014, sp. zn. 3 Cdo 4/2012, sp. zn. 4 Cdo 263/2013, sp. zn. 5 Cdo 241/2013, sp. zn. 6 Cdo 591/2015, sp. zn. 7 Cdo 212/2014, sp. zn. 8 Cdo 137/2015).

29. Dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vrátane výroku o trovách konania v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

30. V ďalšom konaní je odvolací súd povinný opätovne prejednať a rozhodnúť o odvolaní žalovaných; v súlade s náležitosťami odôvodnenia vyplývajúcimi z ustanoveniami § 393 ods. 2, 3 CSP rozhodnutie presvedčivo a riadne odôvodniť. Výsloveným právnym názorom uvedeným v tomto uznesení je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

31. O nároku na náhradu trov pôvodného konania a trov dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.